

ÖZET

BUĞDAYDA DAR YAPRAKLI YABANCI OTLARIN MÜCADELESİNDE ETKİLİ MİNİMUM DOZDA HERBİSİT KULLANIM STRATEJİLERİNİN BELİRLENMESİ

Ali AKSOY

Yüksek Lisans Tezi, Bitki Koruma Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. M. Nedim Doğan

2011, 73 sayfa

Bu çalışmada buğday ekim alanlarında sorun oluşturan *Lolium perenne* (Delice), *Alopecurus myosuroides* (Tilki kuyruğu), *Phalaris minor* (Kuş yemi) ve *Avena fatua* (Yabani yulaf) gibi yabancı otların kimyasal mücadelesinde herbisitlerin etkili minimum dozlarda kullanılması amaçlanmıştır. Bu amaçla ilk olarak çıkış sonrasında kullanılan ve farklı etki mekanizmalarına sahip olan Pinoxaden (Axial), Pyroxulam + Cloquintocet-mexyl (Perun) ve Propoxycarbazone-sodium (Attribute süper) etkili maddeli 3 farklı herbisit in buğday ekim alanlarında mücadelesinde yeterli etki sağlayan (ED₉₀) minimum dozları araştırılmıştır. Çalışmalar sera koşullarında saksılarda ve tarla koşullarında yürütülmüştür. Sera koşullarında saksılarda yürütülen çalışmalar rekabetli (Buğday+ Yabancı ot) ortam ve rekabetsiz ortam olarak iki farklı ortamda yürütülmüştür. Çalışmalarda herbisitler 4-6 doz serisinde uygulanmıştır. Denemelerin sonunda bitki kuru ağırlıkları üzerinden doz-etki eğrileri ve ED₉₀ dozları belirlenmiştir. Ayrıca bu yabancı otların Aydın ili buğday ekim alanlarındaki yaygınlık ve yoğunlukları da yapılan survey çalışmalarında belirlenmiştir.

Araştırmalar sonucunda yabancı otların rekabetsiz ortamda geliştiğinde herbisite karşı daha az duyarlı olduğu, buna karşın buğdayla rekabet halinde iken çok yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Yalnızca buğday rekabeti yabancı otların gelişimini % 50-90 civarında bastırmıştır. Bu koşullarda yapılan herbisit uygulamalarında genellikle yabancı ot türü ve herbisite bağlı olarak herbisitlerin % 20-60 dozlarının yeterli etkiyi sağladığı görülmüştür. *P.minör*'le yürütülen tarla denemeleri sonuçları dikkate alındığında etkili dozun yoğunluğa bağlı olarak

değiştiği, % 90 üzeri etkinin sadece önerilen dozlarda elde edildiği, buna karşın % 80 ve üzeri etkinin ise denemeye bağlı olarak % 75 dozda da elde edildiği ortaya konulmuştur. Survey çalışmaları sonuçları ele alındığında kullanılan yabancı otların Aydın ili buğday ekim alanlarında % 46 ile 55 arası rastlama sıklığında bulunduğunu ortaya koymuştur.

Elde edilen sonuçlar çalışmada kullanılan yabancı otların Aydın ilinde oldukça yaygın olduğunu ve bu nedenle mücadelesinin yapılmasının gerekliliğini ortaya koymuştur. Kimyasal mücadelede özellikle buğdayın rekabet gücünün herbisitlerin etkisini desteklediği ortaya konulmuştur. Tarla çalışmaları sonucunda ise sık ekilen kültür bitkisi ve düşük yoğunlukta yabancı ot bulunan ortamlarda herbisitler önerilenden daha düşük dozlarda uygulanabilirken, seyrek ekilen kültür bitkisi ve yüksek yoğunluklarda yabancı ot bulunan ortamlarda herbisitlerin önerilen dozlarının altında uygulanmasının risk taşıyabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Buğday, yabancı ot, optimum herbisit kullanımı, *Lolium perenne*, *Alopecurus myosuroides*, *Phalaris minör* ve *Avena fatua*, Pinoxaden (Axial), Pyroxsulam + Cloquintocet-mexyl (Perun) ve Propoxycarbazone-sodium (Attribute süper).